

Om smarte barn, språkstimulering og den utsatte gutterollen i dagens samfunn

- tanker etter et innlegg av Magne Raundalen på konferansen "Kvalitet i SFO 2004"

av Anne Nielsen

"HVA HJELPER DET Å VÆRE INTELLIGENT, OM DU IKKE ER RIKTIG KLOK!"
sa Magne Raundalen og deretter hadde han forsamlingen i sin hule hånd.

Undertegnede hadde stor glede av Magnes innlegg som handlet om gutta på SFO, men mest om danningen av kjønnsroller. Selv om mye var kjent, var det pakket inn i nye sammenhenger og ga dermed dypere forståelse. Det er så gøy å lære noe nytt! Visste du at gjennomsnittsintelligensen i den vestlige verden har økt med 27 poeng siden man begynte å måle i stor skala etter den 2. verdenskrig. 27 poeng! Hva har skjedd? Er vi blitt smartere eller lærer vi forttere fordi flere gjør det samme? Flynn effekten kalles dette. Lær noen noe nytt – det tar lang tid. Lær det samme til mange og det går forttere og forttere. Pioneerene sliter og jobber og pusher evolusjonen fremover... resten kommer lett joggende bak og sier at dette var da ingenting! Hvorfor? Si det! Forklaringene kan fort bli mystiske og dreie seg i retning av det kollektive feltet osv. men la oss nøye oss med å registrere at det er noe som skjer.

Det har du sikkert merket til selv, at dagens barn virker smartere enn forrige generasjon. Når du har kommet over misunnelsen, kan du sikkert innrømme at de snakker fort og mye, gjør flere ting på en gang, de styrer fjernkontroller så du knapt ser tomlene, og fremfor alt forstår de mer. Ironi for eksempel. En øvelse som mange foreldre og lærere kunne trenge å oppdateres i. Er det derfor de blir så "vanskelige" å ha med å gjøre? Og hva er årsaken?

OPPLEVELSER OG ERFARINGER kan medføre HJERNEBYGGING!

Sosial multiplikator kalte Magne alle de stimuleringene som barn blir utsatt for i den moderne verden. Skole, media, antall relasjoner, fritidsaktiviteter, tv-spill, data og så videre. Avdeling for hjernebygging, det er SFO det, med mulighet for varierte aktiviteter i bevegelse, tilpasset barnas nivå og interesse.

I den lille landsbyen hvor jeg har hus i Spania lever det eldre mennesker som ALDRI har vært utenfor området rundt den landsbyen. ALDRI! For 30 år siden var veien et mulddyrråkk, hvor turen opp fra den fattige fiskerlandsbyen ved havet tok en halv dag. Det er 15 minutter til havet med bil i dag. Selv nå, med buss flere ganger om dagen, er det mennesker som ikke vil ta en titt på verden der ute. Dette gjorde stort inntrykk på meg, og medførte mye grubling. Har de det så bra at de ikke trenger mer? Eller er det så skummelt ute i den store verden at man nøyer seg med det trygge og er det slik at mangelen på utsikt også gir mindre innsikt? Hvor ble det egentlig av drømmen om å se havet!

Hva har skjedd med den yngre generasjonen i landsbyen - jo, de flytter der som andre steder, for å oppleve mer, se mer, se noe nytt. De flytter ut, utlendingene flytter inn for å oppleve mer, se mer, se noe nytt. Uansett så er det i hvert fall sikkert at det er revolusjon på gang, når det gjelder mobilitet, mengde inntrykk man blir utsatt for og dette har store konsekvenser for barns utvikling og intelligens.

SPRÅKSTIMULERING

På tur, to dager på rad, kollektivt i november, opplever jeg den nye tiden og ikke minst mannsrollen i aksjon i seteradene bak meg.

Tog til Hamar; ung far (ca. 25-30) med sønn på ca. fem. De snakker hele veien fra Oslo til Hamar, far peker og forteller om alt de ser underveis, fortid, nåtid, fremtid, om mor som skulle møte dem, om jobben hennes, hvor glad hun skal bli for å se dem osv. Kontakt, stimulering, inkludering, informasjon hele veien.

To dager senere; fly til Bergen samme scenario, men denne faren (ca. 50 år), var nok i gang med barnekull nr. to eller sent ute, barnet snakker og snakker, det er svar å få, men barnet er ivrigst. Vel fremme på Flesland kommer far med følgende hjertesukk: "Nå har du snakket hele veien fra Oslo!" Puhh! Det var litt mye for hans gamle hjerne! Han strevde for å holde tritt og holde på oppmerksomheten. Heldigvis for sønnen så prøvde han i det minste! Slik blir den neste generasjonen forskjellig fra den forrige. Talefør, vant til oppmerksamhet, kjapp, kan gjøre mange ting på en gang, smart, men blir de klokere? Barn trenger å snakke med flere enn jevnaldrende for å stimuleres optimalt. Slik at de ikke bare får mange ord, men hjelp til å koble disse sammen til meningsfylte sammenhenger som gjør at de forstår mer. Ikke så lett med jevnaldrende liksom. Minner meg om en opphetet diskusjon jeg overhørte mellom to treåringer om den korrekte uttalen av et ord, hvorav den ene hadde erobret en bokstav mer enn den andre. Tore: "Det hetej pajkejingspjass." Erik: "Nei, nei! Det hetej ikke pajkejingspjass, det hetej pangkejingsplass." Så det så!

MED ELLER TIL

Tips fra Magne: Snakkehjørne. Heng opp plakat, sett deg ned å snakk MED barna om det som opptar dem. Ut fra prinsippet: intet tema for lite, intet tema for stort! Husk at barn har behov for å lære alt. Særlig gutter trenger å snakke mer, mye mer, for å holde tritt med jentene. Forskning viser at guttene blir snakket TIL, jentene blir snakket MED. Slik opprettholdes og forsterkes forskjellene mellom kjønnene. Jentene blir verbale, og i stand til å håndtere relasjoner, guttene blir tause og nøyser seg med å kommunisere med ting og tekniske dippedutter av alle slag. For å sette ting på spissen.

ERFARINGER BYGGER HJERNEN

Her svingte Magne innom problemstillingen; er det høna eller eggget?

Er det slik at kvinner og menn tenker og handler forskjellig fordi de har ulik hjerne eller har de ulik hjerne fordi de handler og tenker forskjellig? Og er denne forskjellen genetisk eller lært av miljøet? Ja, si det.

DET SÅRBARE KJØNN

Gutter har mer problemer fra fosterstadiet og større dødelighet ut livet enn jenter. Disse genetiske ulempene blir i tilegg møtt med en fornærmelse. Vi tror de tåler mer, og trenger mindre, når virkelighetens klare tale er at de som gruppe trenger mer tilrettelegging og hjelp enn jenter. I følge Magne vil en nyfødt jente ligge utviklingsmessig på samme nivå som en fem måneder gammel guttebaby. Hard facts of life!

OPPDRAELSE ELLER INNDRAGELSE?

Er det det de trenger – gutta vi strever med – en inndragelse inn i det sosiale fellesskapet?

EN "KALDHAMRAD" GUTTEROLLE

Det ser ut til at menn har klart overgangen fra jordbruksamfunnet gjennom den industrielle revolusjon dårligere enn kvinner. Jenter blir ikke lenger holdt utenfor gutters verden, men guttene blir fortsatt holdt utenfor jentenes. Kvinner har erobret deres terreng, mens terskelen for bryte ut av stereotype mannsroller og prøve å ta plass på våre felter fremdeles er svært høy. Akkurat nå ser det ut som de verste rolleformidlerne: "maskulinfundamentalistene" har mest innflytelse. Det er opplest og vedtatt at de slemmeste gutten får de peneste jentene. (Mååå det være slik!) Det er mange dystre statistikker over menns strev med å tilpasse seg den moderne sivilisasjon. Dette vet vi og leser om i skandalepressen daglig. Er det håpløst, blir alt verre?

Har du lyst til å få et bilde av den gode kjærlige mannsrollen som faktisk er på vei inn i vår kultur, så gå og se Hawaii-Oslo og få en ny tro på den norske mannen. Her kan du gå og se et godt utvalg av Europas mest superkompetente menn: de som klarer å kombinere varm omsorg med en tydelig maskulin rolle. De er på vei! Slik jeg forstod Magne og har fundert på det selv i ettertid, så er den beste investeringen vi kan gjøre for å skape et varmere samfunn å gi guttene mer ekte kjærlighet. Den kjærligheten som både er tøff nok til å tåle motbør og holde på de rammene som trengs for å lære gutta å mestre aggressjon og seksualitet og anerkjennende og varm nok til å inkludere dem i det sosiale fellesskapet som holder oss alle i oppmerksamhet og omsorg. Når vi vet at noen menns vold og ufølsomhet går ut over kvinner og barn og skader det følsomme i små gutter, slik at problemet stadig blir sendt videre til neste generasjon, så er kanskje det beste som kan skje jentene våre og oss alle at vi bruker energi på å ta bedre vare på gutta, slik at de blir menn vi kan stole på og være stolte av!